

Norska skelja-veiðan í sori

Og veldug botnøkir liggja oyðin mong ár framyvir

Norska skeljaveiðan endaði eins skjótt og hon byrjaði. Skeljaveiðan við Bjarnoyinna, Jan Mayen og Svalbard gjørdist eitt stuttfreistað ævintýr við álvarsligum fylgjum fyri teir, sum settu pening í hetta og fyri botnin á skeljaveiðunum.

Hetta er niðurstøðan hjá norsku vísindamonnum Jan Sundet og Michaela Aschan á Norska Fiskaríháskúlanum, sum hava fylgt við skeljaveiðuni frá tí hon byrjaði.

Og ævintýrið er bert fimm ára gamalt. Í 1985 byrjaðu norðmenn at royna eftir skeljum við stórum nýmótans skeljatrolarum. Tá veiðan var í hæddini luttóku 26 trolarar og øll væntaðu, at skeljaveiðan fór at gerast eitt satt gullnám. Nú er bert ein trolari eftir.

Samanlagt gjørdur norðmenn íløgur fyri 1,5 milliard í skip og virkir á landi og hetta varð

gjørt uppá rekordtíð. Úrslitið er ikki bert húsagangur fyri nógvar av luttakarunum, men ein vistfrøðilig vanlukka fyri skeljaleiðirnar, og eitt sera ringt umdømi fyri Noreg sum fiskivinnutjóð. Hetta halda báðir fiskifrøðingarnir, sum hava fylgt skeljaveiðuni neyvt.

HART TRÝST

Skeljaveiðan byrjaði eitt ár áðrenn fiskifrøðingar komu inni myndina.

—Norska fiskivinnan var í kreppu. Trýstið á mynduleikarnar fyri at ganga nýggjar leiðir var stórt. Bæði frá reiðarum, skipasmiðjum og bankunum. Úti í heimi, serliga í USA var góður marknaður fyri skeljum. Tilfeingið norðanfyri var ókent og fiskifrøðingarnir vórðu ikki spurdir til ráðs, siga Aschan og Sundet við Aftenposten.

John Dam bygdi skeljatrolaran Fame, tá norska skeljaveiðan sá ljóast út. Her tosar hann við Atla Dam, tá Fame kom til Føroya.

—Tá vórðu bygdar sjei nýggir skeljatrolarar og nótabátar, supply-skip og feskfiskatrolarar vórðu umbygdar. Samanlagt 26 bátar fyri 900 milliónir norskar krónur. Tá vit komu inni myndina var ikki lætt at fáa okkara ávaringar og sjónarmið í gjøgnum.

RÆNING

Skipini dreggjaðu við trimum dreggjum og í

meðal fóru millum 14-15.000 tons av tilfarið gjøgnum skiljmaskinurnar um dagin. Hetta gav ikki meir enn trý tons av vøddum. Vøruna sum marknaðurin ynskti.

—Kring Bjarnoyinna, Jan Mayen og serliga við Mofen við Svalbard vórðu risaøkir av botni lögð oyði mong ár fram í tíðina. Saman við grúsi og gróti vórðu eisini stórar mongdir av

igulkerum, sjópylsur og krossfiskum og øðrum botndjórum skriktar upp og oyðilagdar, siga vísindamennirnir, sum leggja afturat, at av teim 36 kendu sløgnum av botndjórum við Mofen vóru bert 22 eftir, seinast teir kannaðu.

Norsku vísindamennirnir eru sera ivasamir um norska framferðarháttin hjá norskum kapiutali, reiðarum og

skipasmiðjum. Í dag sita mangir eftir við sviðanum.

—Men harðast gekk hendan vitleysa veiðan útyvir sarta umhvørvi á botni har norðuri. Nú hava vísindamennirnir fingið mynduleikarnar til at stingja økini kring Bjarnoyinna, Jan Mayen og Mofen.

jústinus

Teir lögdu ov hart út

—Skynsom veiða undir Føroyum oyðir ikki stovnin, vísa okkara egnu royndir. sigur Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri

Norðmennirnir lögdu alt ov hart út við skeljaveiðuni og tað var ongin

semja um hvussu stórt tilfeingið var. Tí endaði norska skeljaveiðan sum

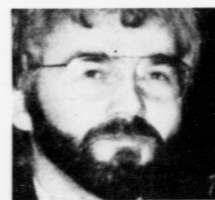
hon gjørdi. Hetta heldur Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri í Tinganesi.

—Royndirnar hjá føroyingum, eitt nú útfyri Rituvík og á Húsagrynnuni vísa, at tað ber til at veiða ár um ár og ikki troyta skeljastovnin meir enn hann tolar. Nú er bert eitt skip, sum roynir undir Føroyum, hetta skiftir millum ymskar leiðir og í ár hevur gingist væl, sigur Kjartan Hoydal.

NORÐHAVIÐ

Sjei umsóknir liggja hjá landstýrinum um at sleppa at royna eftir skeljum á økinum á Norðhavinum.

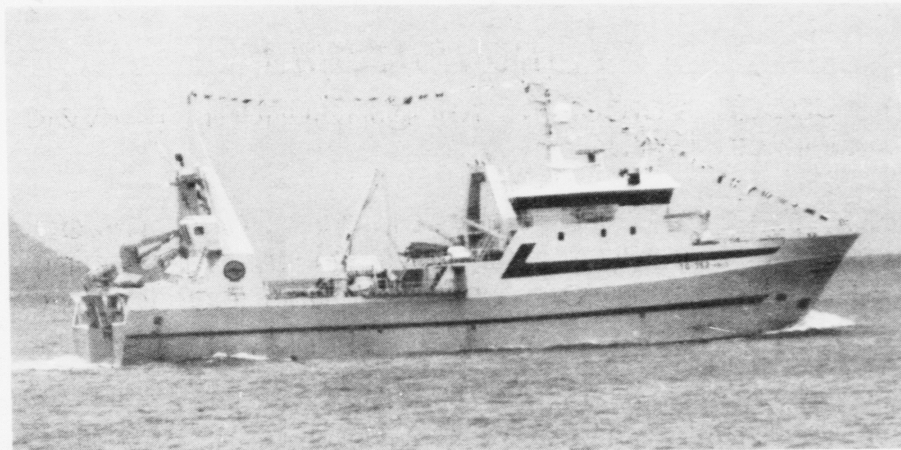
—Landstýrið hevur enn ikki tikið støðu til, hvør fær loyvi. Um tað verður eitt, tvey ella trý skip. Okkara kanningar

vísa, at veiðast kann um 3500 tons av skeljum á Norðhavinum árliga og hetta gevur millum 300-350 tons av lidnari vøru, sigur Kjartan Hoydal.

—Verktiðin fyri skeljar byrjar ikki aftur fyrr enn í august og talan verða um smærri skip, sum sleppa at royna. Kanska eitt sindur størri enn Norðheim av Oyri. Eisini er útgerðin eitt sindur ørvísi, tá roynast skal á Norðhavinum, sigur hann.

jústinus

Fame og Ango var føroyinga partur av skeljaævintýrinum. Fame er farin av landinum og Ango gavst skjótt við skeljaveiðuni.